

بررسی تلمیحات و اشارات دیوان سیدرضی دانش مشهدی

لیلا عدل پرور

عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوی

چکیده

شاعران برای بیان اغراض خود از شیوه‌ها و شگردهای مختلفی استفاده می‌کنند. یکی از شگردهای پرکاربرد بلاغی در ادب فارسی تلمیح است، که شاعر یا نویسنده با رعایت ایجاز به داستانی، شعری یا مثلی اشاره می‌کند، تا ضمن بیان اندیشه خود، به زیبایی کلام خود نیز، بیفزاید. سید رضی دانش مشهدی از سادات رضوی و شاعران قرن یازدهم هجری است که در دیوان خود از انواع تلمیح اساطیری، تاریخی، داستانی و قصص قرآن، بهره گرفته است. در این مقاله به روش توصیفی تحلیلی به بررسی تلمیحات دیوان سید رضی دانش مشهدی پرداخته می‌شود و اهداف و دلایل استفاده شاعر از ذکر تلمیحات بیان شود، تا ازین رهگذر جایگاه اساطیر، تاریخ، آیات و روایات دینی و تأثیر آن بر تفکر دینی این شاعر باز شناخته شود. کاربرد انواع تلمیح در دیوان دانش مشهدی، نشان دهنده وسعت آگاهی و پشتوانه فرهنگی و ادبی شاعر است. آمیختگی تلمیح با آرایه‌های دیگر ادبی چون ایجاز، تداعی، تشبیه و مبالغه، در دیوان سید رضی، شیوایی بیان و زیبایی ترکیبات وی را دوچندان می‌سازد.

کلیدواژه‌ها: سید رضی دانش مشهدی، تلمیح، قصص قرآنی، اساطیر، تشبیه، ایجاز